

cribro non manent nisi paleæ, sic inutilia in corde talium. Quocirca bene istis Sapiens occinit: *Usquequo parvuli diligitis infantiam? Et stulti ea, quæ sibi sunt noxia cupient et odibunt scientiam*, Prov. 1.

Quæso vos si jam ex cathedra projicerem aurum in multis marsupiiis affabre acu pietis; num vos ita amentes essetis, ut mirando et lustrando marsupia, aurum elabi sineritis et sola marsupia retineretis? Non puto sane. Atqui hoc quam plurimi faciunt in auditu verbi divini, similes Atheniensibus, qui *Non vocabant nisi audire aliquid novi*, Act. XVII.

III. Alii inconstantes sunt, qui intra rete conclusi, vel hamo inescati, nihilominus se extricant. Ejusmodi est mugil, qui teste Isidoro, I. XII. mira agilitate rete transilit. Sed et sclopen dra piscis, qui, ut refert Pierius, I. XXX. hierogl. hamo glutito, fila hami morsu abscondit, tum illa cum hamo expuit, eademque abjecto hamo in ventrem retrahit. Quibus simillimi sunt complures nostri sæculi homines, qui etsi verbo Dei nonnihil inescantur, nequaquam tamen capiuntur, eo quod auditum non retinent, sed devoratum evomunt et resiliunt. Proponunt restituere ablata; mox visa rei difficultate deponunt sententiam, et reglutiunt scelera: proponunt confiteri et emendari; sed pudore absterriti, abjiciunt animum, et reglutiunt peccata. Unde Sapiens, Eccles. XII. dixit: *Cor fatui quasi vas contractum, omnem sapientiam non retinebit*. Quomodo vas contractum? Quia partim cupiunt adhærere Deo, partim volunt adhærere mundo, carni et sanguini. Unde hujusmodi corda quia rimas agunt, et in utramque partem claudicant, sapientiam Dei non retinent. De his etiam Ezech. XXXIII. dicitur: *Audiunt sermones tuos et non faciunt eos, quia in canticum oris sui vertunt illos; et os eis quasi canticum musicum, quod suavi dulcique sono canitur*. Ut enim juvenes et puellæ, cum nocte musicam audiunt transeuntem, lecto surgunt, ad fenestras currunt, ea finita ad lectos recurrunt: sic aliqui dum audiunt concionem, videtur vitia deserere velle, sed mox ad ea redeunt. Denique, hi sunt de quibus Dominus, Luc. VIII. parabolam proposuit. Alii enim secus viam sedent, qui proponunt quidem verbo obedire, restituere, et viam Dei ingredi; sed dum sedent et moram trahunt, diabolus aufert ab eis verbum et propositum simul bonum: obliviscuntur enim tandem omnino verbi auditi: alii cor petrosum et durum habent; qui terrentur operum difficultate, vel modestia vincendi malam consuetudinem: in aliis suffocant verbum spinæ voluptatum, etc.

IV. Alii sunt obstinati, qui omnem respuunt capturam, et fugiunt etiam oblatas sibi escas,

atque adeo ipsum hominum aspectum. Ejusmodi pisces sunt, qui teste Olao, lib. II. c. V. semper in imo mari degunt, nunquam emergunt. Tales ii, qui in profundum peccati devenere, ideoque nunquam ad sapientiam percipiendam caput attollunt, juxta in Proverb. XVIII. *Impius cum in profundum venerit peccatorum contemnit*; et Psal. CVI. *Omnem escam abominata est anima eorum, appropinquaverunt usque ad portas mortis*. Quos quidem similes ait S. Chrysostorus, serm. III. de Lazaro, artificibus illis qui eo insanie et prodigalitatis deveniunt, ut instrumenta artis suæ vendant, quo fit ut ars universa ipsis sit inutilis, totumque quæstus fundamentum sublatum, nec aliud, nisi ut aut furentur aut stipem colligant, supersit. Quare uti prudens artifex mavuit æs alienum contrahere, quam artis instrumenta vendere: (utpote quibus luerum facere, et debitum dissolvere potest) ita præstat magis (et alterutrum faciendum esset) alia, ad quæ tenebris negligere, adeoque debita alia contrahere, quam verbum Dei abjicere. « Quomodo enim, inquit Chrysostomus, illis artis instrumenta sunt, malleus, incus, forceps; sic et nobis artis instrumenta sunt apostolorum ac prophetarum libri, omnisque Scriptura divinitus inspirata et utilis. Et quemadmodum illi per instrumenta quidquid faciendum susceperint, perficiunt: ita sane et nos per has fabricamur animam nostram depravatamque corrigimus et inveteratam renovamus. » Hæc ille. Quare ut fatui illi artifices famem tandem merito patiuntur; ita et verbi Dei contemptoribus jure minatur Deus per Amos, cap. VIII. dicens: *Et mittam famem in terram, non famem panis, neque sitim aquæ, sed audiendi verbum Domini*. « Illa famem, ait Chrysostomus, hom. LIV. in Gen. corpus emaciat, hæc autem animam attenuat. » Atque hinc consequitur et illud alterum, a Davide et Job additum, ut tales appropinquent corruptioni et portis mortis, id est, peccato, tandemque inferno; quia uti famem non tantum maciem et deformitatem inducit, sed præterea vel servire facit, vel furari et tandem suspendi: ita verbi Dei contemptus peccatum generat et damnationem, non tantum gratia et virtutibus spoliatur. Unde S. Bernardus, in parvis sermonibus, serm. XXXIV. ait, multos compelli intrare in Ægyptum et tenebras, servireque Pharaoni diabolo, ob famem verbi Dei, sicut famem panis coegit Israel in intrare Ægyptum et servire Pharaoni.

Quod si furi panes et necessaria offerentur, et ille mallet furari, quam ea acceptare, insanum diceremus et suspendio altiori dignum. Modo sunt nonnulli, quibus panis verbi Dei affatim exhibetur: illi tamen malunt esse famelici et defectu hujus panis omnia scelera perpa-

et pericula subire. Propterea, Psal. LVII. temptus iste vocatur furor: *Furor illis sicut pidis surdæ et obturantis aures suas*. Numquid non est furor, quando cæcus respuit lumen, eger medicinam, famelicus panem, sitibundus vinam, frigidus ignem, impugnatus clypeum, desolatus consolationem? *Maledictus furor hic, quia pertinax*, Gen. XLIX.

V. Alii perversi sunt, qui captos etiam pisces socios liberant. Talis imprimis torpedo, quæ torporem inducit captoribus ne rete queant atrahere, atque ita se et alios liberat, auctore Aristotele, lib. IX. animal. cap. XXXVII. tales et monachi marini, humana facie cucullati, in Norvegiæ oceano, qui teste Olao, lib. XXI. c. 1. si quem suorum captum e navigio asportari vident, furunt et strepunt omnes circa navem, quasi eam eversuri, nec ante conquiescunt, quam captivus dimittatur. Non desunt etiam huic sæculo ejusmodi socii. Multi profecto sunt, qui libenter et aures darent, et obedirent monitis salutaribus, ni a certis torpedinibus et monachis infernalibus impedirentur ea, quæ staterant, perficere. At vero ubi unus est prædicator, ibi decem in mundo deceptores, qui homines pervertunt. Tales sunt hæretici, lenones, meretrices. Ubi unus Michæas dissuadet Achabo bellum iniquum, ibi quatuor centum pseudo-prophetæ suadent, III. Reg. ult. Dico ego: Noli inebriari; postea ostendit tibi aliquis vitrum de fenestra, et statim tibi contrarium persuadet. Atque his væ illud intolerandum minatur Dominus, Matth. XXXIII. *Væ vobis Scribæ et Pharisæi hypocritæ, ait, qui clauditis regnum cælorum ante homines, vos enim non intratis, nec introeuntes sinitis intrare*.

Sexto denique, quia alii plerique rebelles sunt, qui peticarum ictibus et terroris incussione cogi in rete prædicatoris debent. Necessarium foret ut ostendere possent concionatores infernum talibus, sicut fecit S. Patritius, ut refert Marulus, lib. III. cap. IV. ex Beda, tomo III. qui cum per Hiberniam iter faceret, et videret se nihil proficere prædicando, impetravit a Deo ut intra descriptum a se circulum, aperiret se vorago et hiatus terræ profundissimus, quasi ad infernum penetrans, qui magnum omnibus incussit timorem, ne in profundum acti penas incredulitatis darent. Ejus indicia adhuc extare referunt. Denique, sicut legis promulgatio cum tonitruis et fulgurum concussationibus facta est in monte Sina, ita his temporibus major hominum pars compelli ad Deum debet per magistratum sæcularem et censuras: quibus remotis concinator ludus fit: quomodo Loth visus est generis suis: *Quasi ludens loqui, cum suasit fugere imminens exitium*, Gen. XIX. Norint tamen isti se

nisi ingrediantur in rete Christi cogentos aliquando in rete diaboli.

Sed fortasse dicent aliqui, non tam in causa esse pisces, quam piscatores; si enim isti miracula facerent ut olim prædicatorum, si sanctitate excellerent, si doctrina plures converterentur. Non abnuo magnam esse ex parte illorum causam: sed non video quam merito hæc causari possint pisces. Nam dudum præcesserunt miracula: modo non sunt amplius necessaria. Et Joannes nullum signum fecit, quem tamen secuti sunt auditores. Neque est requirenda sanctitas; quia scriptum est: *Quod dicunt facite*. Et umbra etiam Petri sanavit ægros. Doctrinam summam inesse concionatori non opus; quia etiam per os asinæ locutus est Dominus, et mediante eo aperuit oculos propheta Balaami. Quare attendat unusquisque quid in se desideretur, et si vult aliquando in cælestis beatitudinis piscinam intromitti, curet prius ingredi in rete piscatorum Christi.

CONCIO V.

QUOMODO SÆCULARIS QUISQUE PERFECTUS ESSE QUEAT AC DEBEAT.

- I. Si Dei præcepta observet. — II. Si errores admissos mox in se puniat. — III. Si pugnet semper contra vitia. — IV. Si semper proficere conetur. — V. Si studeat præter præcepta, implere etiam aliqua non præcepta. — VI. Si conetur vitare etiam venialia.

THEMA.

Duc in altum, et laxate retia vestra in capturam.
Luc. V.

Multorum opinio laicorum est, se nequaquam ad perfectionem vitæ obligari. Dicunt enim, nos in mundo sumus et sæcularibus negotiis implicamur, ideo perfecti aut sancti esse non possumus nec debemus. Ad religiosos pertinet vita spiritualis et sancta, qui de mundo ad serviendum Deo vocati sunt. Hi quidem in aliquo sensu verum dicunt; debent enim clerici et regulares majore vitæ perfectione præditi esse quam laici, qui conjugum filiorum, et reipublicæ curam suscipiunt. Sed tamen ipsi quoque sæculares et laici perfecti et sancti esse debent, si pariter velint habere in regno Christi et Dei. Hoc enim testatur apostolus ad Ephes. 1. *Elegit nos, inquit in ipso ante mundi constitutionem ut esse mus sancti et immaculati loquitur autem de omnibus fidelibus: et S. Petrus, 1. Petri 1. Et ipsi in omni conversatione sancti sitis, quoniam scriptum est: Saecti eritis, quoniam ego sanctus sum: præterea ad Abrahamum dixit, Gen. XVII. Ambula coram me et esio perfectus: et Deut. XVIII.*

Perfectus eris, et absque macula cum Domino Deo tuo; et Dominus, postquam christianæ perfectionis compendium proposuisset in aureo illo sermone, habito in monte, subdit: *Estote igitur perfecti, sicut et Pater vester celestis perfectus est*, Matth. V. Itaque etiam laici ad perfectionem obligantur, etsi non tantam, quanta requiritur in clericis. Hujus utriusque perfectionis discrimen et præceptum eruere possumus ex illis Domini verbis in hodierno evangelio lectis: *Duc in altum et laxate retia vestra in capturam. Duc in altum* Petro et clero dicitur, ad indicandum clericis in perfectionis altitudinem navem suam ducere debere. *Laxate retia* dicitur cæteris piscatoribus et christianis laicis, ad indicandum, debere eos laxare et extendere vires suas ad perfectionem christianam, et capiendam magnam piscium, seu meritorum copiam. Sed qua ratione sæcularis quisque perfectus et sanctus esse potest ac debet? Audiamus.

I. Si Dei præcepta observet, seu (quod eodem recidit) si Deum super omnia diligat. Sic enim dicitur, 1. Joan. II. *Qui servat verbum ejus, vere in hoc charitas Dei perfecta est*. Ratio, quia qui Deum super omnia diligit, ipsi et præceptis ejus nihil anteponit, sed paratus est in casu, quo oporteret aut præceptum Dei transgredi, aut perdere temporalia, quæ habet, bona: potius horum omnium jacturam facere, quam Deum offendere; sicque is, proposito saltem et in præparatione animi omnia temporalia relinquit, et odio habet, (quod est perfectorum) licet non reipsa, quod faciunt religiosi. Et quidem hæc perfectio omnibus præcepta est, eo ipso quod præceptum est diligere Deum super omnia et servare ejus mandata. Hoc sensu omnibus dixit Dominus, Luc. XIV. *Si quis venit ad me et non odit patrem suum et matrem et uxorem et filios et fratres et sorores, adhuc autem et animam suam, non potest meus esse discipulus*. Vult enim dicere hæc non esse diligenda æque ac Deum, multo minus supra Deum, et si a Deo quem abstrahere niterentur, tanta alacritate relinquenda; ac si odio haberentur: id quod perfectæ charitatis est. Parentes hoc pacto relinques, cum te a Dei servitio refinere volent: uxorem et filios cum in ipsorum gratiam, ut eos ornas et dites, non pateris te impediri a restitutione bonorum injustorum: domum cum propter aliquod opulentum conjugium tibi oblatum in loco hæretico, non discedes a fide, sed potius a conjugio tibi oblato: agrum, cum vides esse alienum, hæreditate tibi relictum, domino restitues potius, quam ut conscientiam tuam graves. Denique, si omnia quæ habes, ita possideas quasi commodata essent, suo domino brevi restituenda; id quod vult apostolus, cum ad Corinth. scri-

bens, 1. Cor. VII. *Reliquum est, inquit, ut qui habent uxores tamquam non habentes sint; et qui flent tamquam non flentes; et qui gaudent tamquam non gaudentes; et qui emunt, tamquam non possidentes; et qui utuntur hoc mundo, tamquam non utantur; præterit enim figura nupus mundi*.

Itaque religiosi in altum perfectionis ducunt navem, dum reipsa omnibus se abdicant quæ impedire eos vel abstrahere possunt a dilectione Dei et mandatorum observatione, ut ita a periculo remotiores sint et securius, atque perfectius Deo adhæreant. Sæculares vero perfecti non quidem in hanc altitudinem ducunt navem: sed retia sua laxat dilatando cor in tantum, ut parati sint parentes, eommoditates, fortunam, sensum et voluntatem propriam, ipsam denique vitam exponere propter Deum. Illi instar militum cælibum sunt, qui nulla secum ferunt belli impedimenta, ideoque animosiores sunt et expeditiores. Hi velut conjugati qui secum ducunt uxores, liberos, supellectilem et similia impedimenta, quæ tamen, cum pugnandum est, non difficile relinquunt.

II. Si errores forte admissos mox deffere et in seipso punire sibi irasci soleat et firmiter renovet propositum; sibi in posterum attendendi et serio cavendi etiam errores parvos. In hunc modum, quando magistratus alicujus civitatis, civium delicta statim et pro merito punit, tunc salva est et bene morata civitas: sin vero vitia conniveat, et nec statim nec pro merito mulcet, tunc male gubernatur et vitiosa est. Hispani et Itali integerrimi et sanissimi sunt in fide, supra omnes nationes; non quod nulli unquam hæretici eorum terras peragrent vel in iis aliquamdiu demorentur, sed quod deprehensos statim ad inquisitionem rapiant, et convictos exterminent aut necent. Sic integer et perfectus erit non tantum is, qui nullos unquam admittit errores (quales in mundo paucissimi fuerunt) sed etiam is, qui mox deprehendit in se errores, et deprehensos statim ad examen rapit, convictos defflet ac punit, moxque confiteri proponit et serio statuit sibi in posterum cavere Deoque adhærere, etiam reclamante carne: quomodo S. Bernardus, ep. CCLII. ad abbatem de Præmonstrato scribit: *Adhærebo vobis etsi nolitis: adhærebo etsi nolim ipse*. Hoc est quod Psalmus CXXXVI. commendatur a Davide dicente: *Beatus qui tenebit et allidet parvulos tuos ad petram, in quem locum D. Hilarius: « Beatus, inquit, est quisquis in exordio inhonestas quasque omnium cupiditatum appetitiones, quæ ex voluntate carnis oriuntur, primum intra Jus patientiæ suæ virtutisque cohibebit: denique eas ad fidem et ad metum Dei allisas enecabit »* Si igitur statim capias et teneas, adeoque ad judi-

cium trahas tuos errores puniasque sat perfectus eris. Sicut et domus illa mundissima, quæ quamprimum aliquis sordidus ingressus est pedibus, statim eluitur, et mundatur. Nemo ergo concidat animo, si forte labatur aut non tantum proficiat; quantum optat, sed hoc ipsum pro signo habeat, quod tendat ad perfectionem, si defectus ad tarditatem suam in se notet, ideoque sibi displiceat. Sic apostolus ad Philip. III. confitetur suam imperfectionem, et postea fatetur se perfectum. « Quare, inquit S. Augustinus, ser. XLIX. de temp. nisi quia ipsa est perfectio hominis, invenisse se non esse perfectum? » Et serm. XV. de verbis apostoli: « Semper tibi displiceat, quod es, inquit, si vis pervenire ad id quod non es. Nam ubi tibi placuisti, ibi remansisti? Si autem dixeris: Sufficit, et periisti. » Sic ille. Et Hieronymus, ep. ad Ctesiphont. *Hæc una, inquit, præsentis vitæ perfectio est: ut te imperfectum agnosceas*.

III. Si pugnet semper contra vitia et pravæ affectiones: eas in se vincere sicque concupiscentiam rationi subdere conetur. Hunc enim conatum et indefessum pugnandi laborem reputabit Deus pro victoria. Quemadmodum enim dux exercitus, qui mittitur a rege ad reprimentum et debellandum aliquem hostem patriæ, si faciat quod potest, nunquam non infestet, impugnet et persequatur hostem: licet non omnino expugnet et ad interuersionem deleat, imo licet quandoque minus feliciter pugnet; nihilominus tamen egregius miles reputabitur ac præmiabitur: sic Christianus, qui per confirmationis sacramentum accingitur et mittitur ad bellum contra hostes animæ, et maxime contra concupiscentiam carnis, patriæ hostem perpetuum si agat quod agit, nec desinat impugnare hostem et dejicere in terram: licet is subinde resurgat et rursum bellum moveat; non ideo non censetur egregius miles Christi. Unde apostolus, II. ad Tim. II. non ait: Vince, sed: *Labora sicut bonus miles Christi Jesu*. Licet ergo sentias æstus cholæræ, aut libidinis, modo non consentias, sed in corde tuo dicas: Nolo consentire his illecebris, displicent mihi motus isti, etc. eris coram Deo, non cholericus aut impurus, sed cholæræ et libidinis domitor. Sicut si adultero uxorem alicujus sollicitante ad peccatum, ipsa cum vi expellere eum nequit, (utpote debilior) constanter reclamet et resistat tantum abest ut displiceat marito id forte audienti; ut potius vehementer placeat et fidelis reputetur. Quamdiu vivimus, non possumus omnino extinguere in nobis ignem concupiscentiæ, (nisi Deus speciali beneficio id quibusdam concedat) sed possumus ac debemus coercere, ne nobis noceat; sicut roccin canem possumus alligare ad catenam,

ne nos vel nostros mordeat; licet non possimus reddere mansuetum. Nonne angelus sanctissimo abbati et libidinis domitori Paphnutio, cum is a scintilla læderetur dixit: *Paphnuti, ab igne offendi potuisse miraris, cum nec dum ignem, qui in te est sic penitus, ut putas, extinctum geras?* apud Cassian. coll. XV. c. X. Annon Ursinus Nursiæ postquam presbyter factus uxorem misisset, et ne prope quidem ad se accedere permisisset per annos quadraginta, tandem animam agens (cum uxor aurem admoveret exploratura, num maritus adhuc spiraret) exclamavit: *Recede mulier, nondum penitus extinctus est igniculus: tolle paleam*, apud Greg. I. IV. dial. c. XI. Tametsi igitur non omnino extinguamus ignem concupiscentiæ, possumus tamen ac debemus ita eum sopire, ne nobis noceat: quod nobis pro victoria reputabitur. Id præcepit Deus cum dixit ad Cain: *Subter te erit appetitus tuus, et tu dominaberis illius*, Gen. IV.

IV. Si semper proficere in virtutibus conetur et quas in aliis cernit, imitari. Rursum si ingemiscat, quoties aliquid præclaræ virtutis in aliis videt, quod ipsi deest, idque saltem desideret et dicat: O quam vellem esse huic similis! O si et ego tali præditus essem virtute? Doleo et confundor, quod adhuc in salo hæream, isti vero tantos in virtute progressus fecerint. De primo ait S. Bernardus, in ep. CCLIII. ad Guarinum abbatem: *Indefessum proficiendi studium et jugis conatus ad perfectionem, perfectio reputatur*. Sane apostolus Paulus ad Philipp. c. III. ait: *Non quod jam acceperim aut jam perfectus sim; sequor autem si quomodo comprehendam*, hoc est, nondum assecutus sum omnem virtutem, ut exponunt Chrysostomus et Theophylactus. Et tamen Paulus perfectus erat, nam mox subdit: *Quicumque ergo perfecti sumus, hoc sentiamus*. Itaque perfectus erat, quia semper perfectioni studebat, licet fastigium virtutum omnium non attigerit. Ad eundem modum, non desinamus studere temperantiæ et erimus temperantes, studere castitati et erimus casti, etc. adeoque perfecti, si ad interiora semper nos extendamus. Non cogitemus quæ retro sunt, id est, bona quæ egimus, sed quæ adhuc agenda supersunt. Hoc est, quod apostolus subdit: *Quæ quidem retro sunt obliviscens, ad ea vero quæ sunt priora, extendens meipsum*. Perfectio ergo hujus vitæ non consistit in eo, quod quis plane perfectus sit, nihil habens vitii aut defectus: sed in continua tendentia, cursu et conatu ad perfectionem. Hæc enim est perfectio viatorum, ut continuo et celeriter in via sua progrediantur. Unde August. I. de perfect. justitiæ, cap. IX. ait: « Perfectus est, qui ad perfectionem irreprehensibiliter currit, carens criminibus damnabilibus, atque ipsa

etiam peccata venialia non negligens mundare eleemosynis. » Sic vocantur philosophi et theologii, qui student philosophiæ et theologiæ, licet adhuc multa nesciant.

De secundo sanctus quidam doctor, ut refert Sornel. in c. IV. Gen. ait: *Quidquid toto corde, tota intentione, toto desiderio vis, id est certissime, suadetque si magna dare aut facere non potes, magnam saltem habeto voluntatem, eamque ad immensa extende: et S. Augustinus, tract. IV. in ep. 1. Joan. « Tota vita, inquit, boni Christiani sanctum est desiderium proficiendi. Hic sinus noster est, hic saccus, et quia angustus est, extendendo facis capaciolem. »*

V. Si non ea præcise quæ præcepta sunt, studeat adimplere, sed aliqua etiam quæ consilij sunt, vel si præcepta in majori rigore, quam præcepta sunt, conetur implere. Optimus ille servus est et perfectus, qui non tantum mandata exequitur domini, sed qui nutibus etiam domini paret et propensionem ejus se accommodat, quales tres illi fortes milites Davidis, qui dicente David: *O si quis mihi daret potum aquæ de cisterna, quæ est in Bethlehem!* statim irruerunt per media Philistinorum castra et attulerunt aquam, II. Reg. XXIII. Et licet non obligemur ut omnia media possibilis ad ei servendum adhibeamus, obligamur tamen omnes, ne terminum statuamus, vel obicem ponamus christianæ perfectioni, velut si diceremus: Satis mihi est ipsa præcepta servare, nolo ullum ex consiliis amplecti. Talis enim sermo vel cogitatio occluderet portam Spiritui sancto ad consiliorum observantiam impellenti. Deinde, qui tam parce cum Deo agit, ut non det, nisi quod debet, ostendere videtur, se etiam illud ægre dare, quod debet. Et contra si plus quam præceptum est, facere conemur, fiet inde primo, ut simus remotiores a maculis culpæ et transgressione mandatorum: non enim furabitur aliena, qui propria libenter largitur: procul erit ab ulciscenda injuria, qui percipienti præbuerit alteram quoque maxillam: non facile negliget audire missam diebus festis, qui studet audire quotidie: non negliget confiteri et communicare in paschate, qui sæpius id agit per annum. Ut enim ante muralia defendunt muros, sic consiliorum observatio securiorem reddit præceptorum observantiam. Secundo, ut facilius observentur præcepta. Ut enim volucris, cum utramque habet alam, facile per aerem librat corpus: quæ tamen si unam tantum habeat, difficulter vel in ipsa terra ambulat: cum sola sit onus, utraque vero levamen. Ita qui statim solum ea servare quæ præcepta sunt, cum magna molestia ambulavit et versabitur in peccato cum ipso onere in terram decidendi; qui

autem præter præcepta conatur etiam pro viribus aliqua saltem servare consilia, facile servat præcepta. Audiamus porro qui hæc de re prædicet Dominus in præclaro illo sermone, in quo summam perfectionis christianæ comprehendit: « Audistis, inquit, quia dictum est: Oculum pro oculo, dentem pro dente. Ego autem dico vobis non resistere malo: sed si quis te percusserit in dextram maxillam tuam, præbe illi et alteram, et ei qui vult tecum in judicio contendere et tunicam tuam tollere, dimitte ei et pallium; et quicumque te angariaverit mille passus, vade cum illo alia duo. Qui petit a te, da ei, et volenti mutare a te, ne avertaris. Audistis quia dictum est: Diliges proximum tuum et odio habebis inimicum tuum. Ego autem dico vobis: Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos, et orate pro persequentibus et calumniantibus vos, ut sitis filii Patris vestri, qui in cælis est, qui solem suum oriri facit super bonos et malos et pluit super justos et injustos. Si enim diligitis eos, qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? Nonne et Publicani hoc faciunt? Et si salutaveritis fratres vestros tantum, quid amplius facitis? Nonne et ethnici hoc faciunt? Estote ergo vos perfecti, sicut et Pater vester cælestis perfectus est. » O fidelem sermonem et omni acceptione dignum! Sed proh dolor, quam alienum a moribus Christianorum hodiernorum!

VI. Si conetur pro viribus etiam venialia peccata vitare et leviores defectus. Licet enim hæc leves culpas vitare omnes non possimus (nam etiam perfectissimi tales habent) omnes tamen tenemur omnem adhibere operam ut eas evitemus, et conari ut: *Simus integri, in nullo deficientes*, ut ait Jacobus, c. 1. Bonus enim servus studet nec in parvis quidem offendere herum. Et qui nollet esse sollicitus de venialibus vitandis, eo ipso mereretur tandem a Deo deserui in mortalia laboraret? juxta id Eccl. XIX. *Qui spernit modica, paulatim decidet.* Non est verus amicus, qui deliberate vellet amico infligere vulnus leve, etsi non lethale; imo omnino amicus non esset: sic qui non vellet adhibere curam, ne offendant Deum venialiter, hoc ipso convinceretur non esse amicus Dei. Similiter non est bonus famulus qui non obsequitur domino, nisi quando is gladium in eum stringit. Talis est, qui venialiter peccare non timet (licet sciat se propterea mittendum in purgatorium) sed tantum mortaliter, quod meretur infernum.

At Deus bonus! quare rari inveniuntur, qui hæc observant? Quam pauci sæculares qui huic perfectioni student. Nam imprimis, quare vile committunt gravia peccata pro modico parando, vel damno avertendo. In lege veteri

CONCIO VI.

EXAMINIS CONSCIENTIÆ QUOTIDIE FACIENDI INCITAMENTA ET RATIO.

I. Incitat exemplum præclarorum virorum. — II. Periculum. — III. Anceps nostra negotiatio. — IV. Nocturnæ dæmonis insidiæ. — V. Utilitas unde proveniens. — VI. Facilitas et modus examinandi se.

THEMA.

Piscatores autem descenderant et lavabant retia.
Luc. V.

Tam nobile et sublime studium docent nos hodierni piscatores, uti merito dubitem, num id meis auditoribus proponere ad imitandum, et de eo verba facere debeam. Vereor enim ne mihi eveniat, quod hodie evenit piscatoribus dum tota nocte laborantes nihil ceperunt: ne inquam tota hora de hoc studio loquendo, nihil omnino capiam. Sed quod tandem hoc est studium? Examen conscientiæ quotidie faciendum: quod in hodierno evangelio per mysterium docent piscatores, dum peracta piscatione descendunt et lavant retia sua. Quid enim hoc monet aliud, quam ut peractis diei negotiis, descendamus ex sæculi negotiis et turba in cor nostrum, et rete conscientiæ nostræ perpurgemus, fæces et sentes peccatorum excutiendo? Sed videor mihi jam videre, qui nasum corrugent et fugiant antequam rete laxent in capturam; putant enim hoc exercitium religiosorum esse, non sæcularium. Qui tamen, ut verum fatear, nescio qua Christiani sint, si id amplecti nolint. Juvat igitur de hoc aliquid dicere, et in nomine Domini laxare retia. Proderit saltem hoc omnibus ad bonam præparationem ante confessionem faciendam.

I. Incitare ad hoc debet exemplum præclarorum virorum. Imprimis Genes. XXIV. Isaac, eo ipso tempore quo expectabat sponsam sibi adducendam, deambulabat per viam, quæ ducit ad puteum, cujus nomen est: *Viventis et videntis, et egressus fuerat ad meditandum in agro, inclinata jam die.* Quod loco non tantum exemplum sed etiam figura exprimitur hujus examinis. Meditatio enim illa fuisse videtur ejusmodi examen aliquod; siquidem Septuaginta vertunt ad exercendum. Instituitur autem recte hoc exercitium ad puteum *viventis et videntis*, id est, ad meditationem putei tartarei et judicis Dei viventis omniaque videntis: et *inclinata die*, ut rationes colligantur præteritarum actionum. Habemus secundo, magistrum hujus examinis Davidem, qui Psalm. LXXVI. ait: *Meditatus sum nocte cum corde meo et exercitabar et scopebam spiritum meum*, id est, scopis verrebam et agitabam, seu